

SİZ 12 EYLÜL ÖNCESİNE Mİ DÖNMEK İSTİYORSUNUZ?

Yol-İş Dergisi, Haziran 2003

Yıldırım Koç

1976-1977 yıllarından itibaren Türkiye’de çok acı olaylar yaşandı. Ülkemizin ve halkımızın çıkarları için aynı safta olması gereken birçok insan, birbirine karşı önyargılarla düşmanca bir tavır içine girdi. Türkiye’de kurtarılmış bölgeler oluştu. Karşılıklar Erzurum’dan geçerken büyük sıkıntılar yaşadı; Erzurum’lular Kars’a gidemedi. Ankara’da Bahçelievler bir kesimin hakimiyeti altındaydı; Çalışkanlar Mahallesi farklı bir kesimin. Bahçelievler’de kendisini “solcu” olarak tanımlayanların veya “solcu” olduğu sanılanların yaşama şansı yoktu. Çalışkanlar Mahallesi’nde kendisini “sağcı” olarak tanımlayanların veya “sağcı” olduğu sanılanların yaşaması mümkün değildi. Belirli bölgelerde de alevi-sünni ayrımı körüklendi. Yüzyıllar boyunca kardeşçe yaşamış insanlarımız birbiriyle görüşmeyi kesti; Kahramanmaraş’ta, Malatya’da, Sivas’ta, Çorum’da, hatırlaması bile büyük üzüntü ve acı veren olaylar yaşandı. İnsanlar, evlerini yok pahasına satarak, kendilerine yakın bildikleri kişilerin hakim oldukları bölgelere taşındılar.

Toplumumuz, 12 Eylül sonrasında büyük acılarla bedel ödeyerek, baskıları, işkenceleri, işçi hak ve özgürlüklerinde kayıpları yaşayarak, bu bölünmüşlüğü aştı. Bugün, mahallelerimizde de, işyerlerimizde de önyargıları büyük ölçüde aşmış durumdayız.

Türkiye YOL-İŞ Sendikası 20 yıldır eğitimlerinde hep “sınıf kardeşliği, siyasal görüş kardeşliğinden, etnik köken kardeşliğinden, mezhep kardeşliğinden, aynı bölgeden olmaktan çok daha önce gelir ve gelmelidir” düşüncesini yaymaya çalıştı.

Federasyondan milli tip sendikaya dönüştüğümüz dönemden sonraki temsilci ve baştemsilci eğitimlerimizi hatırlayın. 1988 yılından itibaren en yaygın biçimde gerçekleştirdiğimiz taban eğitimlerini düşünün. Bu toplantılarda hep bu anlayış vurgulanmıştı. Zaten hayat da bu anlayışı doğruluyordu.

1989 yılı Nisan ayında Bahar Eylemlerinde onbinlerce üyemiz yürürken, kimse siyasal görüş, etnik köken, mezhep, bölge, meslek, işyeri ayrımı düşünmüyordu. Yaşadığımız sıkıntılar, bizi bütünleştirmişti. O bütünlüğümüz, daha da pekişmiş olarak, günümüzde sürüyor.

Ancak halkımızın tüm kesimlerinin bu durumda olduğunu söyleyemiyoruz. Belirli kesimlerde eski önyargılar varlığını, ne yazık ki hala sürdürüyor.

Şimdi gündemimize gelen yeni kamu yönetimi reformu tasarısı ve yerel yönetim reformu tasarıları, bu açıdan önemli sakıncalar içeriyor.

Bu tasarıların ülkemizde yeni “kurtarılmış bölgeler” yaratma tehlikesi var.

Bu tasarılar, devlet memurlarının ve işçilerinin yaklaşık 1 milyon 200 binini, merkezi devletten almayı ve il özel idarelerine devretmeyi öngörüyor.

Bugün uygulanan devlet memuriyeti sistemi, ülkemizin çeşitli bölgelerinde yaşayan, çeşitli etnik kökenlerden gelen, farklı mezheplerden insanlarımızı kaynaştıran bir uygulamadır. Kamu işçiliğinin de benzer bir etkisi vardır.

Diyelim öğretmensiniz. Hep kendi memleketinizde, hep sizinle aynı siyasal görüşü, aynı etnik kökeni ve aynı mezhebi paylaşıyorlar arasında çalışmıyorsunuz ki. Üç yıl bir bölgede görev yapıyorsunuz. Beş yıl başka bir bölgeye atanıyorsunuz. Belki meslek hayatınızın sonlarına doğru, o da isterseniz, kendi memleketinize yerleşiyorsunuz.

Sağlık personeliyseniz, Köy Hizmetleri'nde, Karayolları'nda, Orman Bakanlığı'nda, Tarım Bakanlığı'nda veya Bayındırlık Bakanlığı'nda çalışıyorsanız da aynı durum söz konusu.

Merkezi devletin personeli olarak çalışmak, ulusumuzun daha da bütünleşmesine önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu kaynaşma, önyargıların silinmesinde son derece etkilidir. Nasıl askerlik görevi sırasında farklı bölgelerden gençlerimiz arasında tüm yaşam boyu süren dostluklar kuruluyorsa, devlet memuriyeti de aynı görevi yerine getirir.

Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından hazırlanan tasarı ve tasarlarda öngörülen düzenlemeler yapılırsa, bu kaynaşma tamamiyle sona erecek ve, tam tersine, düşmanlıklar başlayacak. 12 Eylül öncesinin çok daha yaygın ve acımasız bir biçimine döneceğiz.

Bir örnek verirsek, durum daha açıklık kazanacak.

Bu tasarı ve tasarlarda ne öngörüyor?

Bu tasarı ve tasarlarda yasalaşursa, Köy Hizmetleri Gn.Md. kapatılacak, çalışan bütün işçiler ve memurlar, başında seçimle gelmiş bir yöneticinin bulunduğu il özel idarelerine devredilecek.

Bu tasarı ve tasarlarda yasalaşursa, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı'nın taşra teşkilatları kaldırılacak ve buralarda çalışan işçiler, il özel idarelerine devredilecek.

Bunun ne sakıncası var ki; daha iyi değil mi?

Bırakın daha iyi olmasını, tam tersine çok büyük sakıncası var.

Diyelim siz Tokatlı bir öğretmensiniz ve işsizsiniz. Bugün işe girmek için ne yapıyorsunuz? Milli Eğitim Bakanlığı'na başvuruyorsunuz. Sizi yeterli bulurlarsa ülkemizin herhangi bir yerine tayin ediyorlar. İşsizsiniz, çünkü sizi yeterli bulmamışlar veya şansınız yaver gitmemiş. Yeniden atama bekliyorsunuz. Milli Eğitim Bakanlığı'nın politikasını değiştirme imkanınız yok.

Ama diyelim artık öğretmenler her ilin il özel idaresine bağlı olarak çalışıyor. Yani, artık Tokat ilindeki öğretmenleri Tokat il özel idaresi işe alacak, işten çıkaracak. Siz Tokatlı bir öğretmensiniz ve işsizsiniz. Buna karşılık Tokat'ta Erzurum'lu öğretmenler çalışıyor. Erzurum'lu öğretmenleri işe alan da, sizin yakın akrabalarınızın bulunduğu il özel idaresi. İl özel idaresinin başında da Tokatlı bir kişi var.

Ne yapacaksınız? Veya, siz birşey yapmasanız bile, sizin iş bulmanız için elinden geleni yapan yakınlarınız ne yapacak? Bir biçimde Erzurumlu öğretmeni kaçıracaklar ve onun yerine sizin işe alınmanızı sağlayacaklar. "Gül gibi Tokatlı işsiz öğretmenlerimiz varken, Allahın Erzurumlu öğretmenin burada ne işi var; gitsin ekmeğini kendi memleketinde arasın" diyecekler. Binbir yolla da bunu başaracaklar. Ve siz, Tokatlı bir öğretmen olarak Tokat'ta işbaşı yapacaksınız.

Peki, ekmeği elinden alınmış, huzuru kaçırılmış Erzurumlu öğretmen ne yapacak? O da dönecek Erzurum'a. Bu kez, Erzurum'da çalışan öğretmenler içinde Erzurumlu olmayanlar rahatsız edilecek, onların huzuru kaçırılacak ve sonunda Erzurumlu öğretmenimize Erzurum'un bir köyünde iş bulacağız.

Ama ondan sonra ne olacak? Bu huzursuzluk bitecek mi? Hayır; tam tersine, taşra teşkilatı kaldırılmış bakanlıklarda bu kavga, suya atılmış taş gibi, dalga dalga yayılacak.

Diyarbakır'da yalnızca Diyarbakırlılar, Gaziantep'te yalnız Gaziantep'liler, Sinop'ta yalnız Sinoplular, Edirne'de yalnızca Edirneliler iş bulabilecek.

Bu bölünme de yetmeyecek. Belirli illerde belli bir mezhepten olanlar yoğunlaşacak ve bir kez il özel idaresinde çoğunluğu elde ettiler mi, başka mezhepten olanlara yaşama hakkı tanımayacak.

Belirli illerde belirli bir etnik kökenden gelenler yoğunlaşacak ve bunlar da bir kez il özel idaresinde çoğunluğu elde ettiler mi, başka etnik kökenlerden gelen kardeşlerimize yaşama hakkı tanımayacak.

Böyle bir durum, ulusumuz ve ülkemiz açısından bir felakettir. Bu felaketin küçüğünü 12 Eylül öncesinde belirli bölgelerde yaşamıştık. Eğer böyle bir hata yapılırsa, bu kez ülkemizin her bölgesinde yaşarız.

12 Eylül öncesinde birçok insan dış güçlerin provokasyonlarına geldi; dost olması gereken insanlar birbirini düşman belledi. Dünya Bankası, IMF, OECD, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve TÜSİAD, kamu yönetimi reformunu ve yerel yönetim reformunu istiyor. Bu isteklerin arkasında bu kez de başka hesaplar olmasın, sakın.